

KONKURS ZA IZBOR IDEJNOG PROJEKTA KOJI ĆE PREDSTAVLJATI CRNU GORU NA XIX MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI ARHITEKTURE U VENECIJI (BIENNALE ARCHITETTURA)

I UVOD

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Crne Gore (Raspisivač) raspisuje Konkurs za izbor idejnog projekta koji će predstavljati Crnu Goru na XIX Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji – Biennale Architettura (u daljem tekstu Bijenale arhitekture).

Bijenale arhitekture (*Mostra Internazionale di Architettura – Biennale Architettura*) je vodeća svjetska izložba u oblasti arhitekture, kojom se utvrđuju presječna stanja, definišu pitanja, ispituju mogućnosti i trasiraju perspektive u razvoju profesije. Ovogodišnje izdanje Bijenala planirano je za realizaciju u periodu 10. maj - 23. novembar u Veneciji, (<https://www.labiennale.org/en/architecture/2025>).

Crna Gora će, povodom učešća na ovogodišnjem Bijenalu arhitekture, otvoriti nacionalni paviljon u galerijskom prostoru ArteNova, smještenom na lokaciji Campo San Lorenzo u Veneciji. Detaljnije informacije o prostoru dostupne su u prilogu ovog raspisa.

II TEMA IZLOŽBE

Svojim zvaničnim stavom Karlo Rati (*Carlo Ratti*), kustos XIX Međunarodne izložbe Arhitekture u Veneciji, postavio je temu **Inteligencije - prirodne, vještačke, kolektivne** (*Intelligens. Natural. Artificial. Collective.*), kao otvoreni sistem kontinualnih dijaloških ravni, koje će, u svojoj presječnoj simbiozi, ukazati na dijapazon mogućih rješenja stalno rastućih represivnih kriza savremenih gradova i korelirajućih aspekata životne sredine.

Insistirajući na riječi *intelligens*, kao pojmu koji objedinjuje jezike (italijanski, engleski, latinski), Rati ujedno širi okvir za interpretativna značenja i potencira razmišljanje o novim formama hibridnih inteligencija, koje, vjeruje, mogu da ukažu na izlaz iz krize savremenog grada. Dodatno definišući tematski okvir, on ga sve više razgrađuje, prije nego zatvara, ukazujući na ono što decenijama unazad razumijemo i prihvatamo - da arhitektura kao monodisciplina ne može da spasi svijet, već joj je pozicija u multidisciplinarnoj uniji uticajnih sila koje oblikuju građenu sredinu i određuju kvalitet materijalnosti urbanog svijeta. Rati, dalje, učesnike u svojoj izložbi, vidi kao specifične agente, čije djelovanje će, nakon iskustva sa simulacijom otkrivenih prirodnih procesa, krenuti u sasvim novom pravcu, mijenjajući na taj način DNK procesa razmatranja, promišljanja, planiranja i projektovanja gradova.

Sa druge strane i za razliku od većine svojih prethodnika, Rati tematizacijom predstojeće izložbe diktira i način nastupa zemalja učesnica - dajući jasno uputstvo šta se od njih očekuje. Kao nijedan kustos prije njega, on otvoreno traži prikazivanje studija slučaja, po sistemu „**Jedno mjesto, jedno rješenje**“ (*“One place, one solution”*), očekujući da će se iz spektra prezentacija specifičnih lokalnih narativa i prirodnih simbioza čovjeka i prirode, otvoriti put kako za novo razumijevanje i direktne globalne primjene, tako i za nove hibridne metode uvođenja inovacija u građenu sredinu.

III ARTIKULACIJA TEME U NACIONALNOM OKVIRU

Koncept Nacionalne prezentacije Crne Gore na predstojećem Bijenalu arhitekture nosiće naslov: **TERRAM INTELLIGERE**, dok će eventualni podnaslov, ukoliko bude potrebno, biti naknadno formulisan, iz odabranog projekta koji će Crnu Goru predstavljati na izložbi.

TERRAM INTELLIGERE, u direktnom prevodu na italijanski jezik – *Comprendere la terra*, na engleski jezik – *to Understand the Land*, i na jezike našeg regiona – *Razumjeti zemlju*, akcenat stavlja na „zemlju“, fantastične prirodne cjeline Crne Gore i na infinitiv glagola „razumjeti“, kojim se aktivno zahtijevaju imaginativni i suptilniji pristupi, detaljnije interpretacije i novi narativi iz dijaloga čovjeka i zemlje.

Nacionalna postavka Crne Gore će se fokusirati na jedan ili više fenomena prepoznatih na teritoriji Crne Gore, koji se primarno odnose na neke od teza iz zadatkom postavljenog okvira, sa posebnim osvrtom na pitanje: *Kako da prepoznamo postojeće ili ustanovimo nove načine prilaska zaokruženim prirodnim sistemima, tako da naša uloga ne bude samo eksploatatorska ili pasivna?*

IV KONKURSNI ZADATAK I TEMA

Od autora/autorskih timova konkursnih radova očekuje se da predaju rad u formi idejnog projekta, sa odgovarajućim tehničkim prilogima i vizuelizacijama, uz tekstualnu eksplikaciju kojom je definisan i elaboriran koncept projekta, kao i odgovor na pitanje na koji način predloženo rješenje odgovara postavljenom tematskom okviru nacionalne prezentacije Crne Gore.

U skladu sa Ratijevom instrukcijom o potrazi za lokalnim rješenjima kojima bi bilo moguće adresirati globalna pitanja kriza životne sredine, konkursom se traže odgovori na jednu od ponuđenih teza koje su vezane za razumijevanje zemlje i čovjekovog odnosa ka zemlji, na slučajevima iz Crne Gore, kroz:

- Primjer dihotomije prirodnog i vještačkog;
- Primjer jedinstvene prirodne pojave i odnosa čovjeka ka njoj;
- Primjer cirkularnog pejzaža, prepoznavanje mehanizma opstanka i uspostavljanje dijaloga sa njim;
- Prirodni sistem i ljudske tragove u njemu - slojevitost i analiza načina života pojedinaca i zajednica koje su u bližoj svakodnevnoj vezi sa zemljom;
- Tvrdi prirodni prostori transformacije - granični prostori;
- Primjer napuštenih ostataka graditeljskog nasljeđa u specifičnim prirodnim ambijentima;
- Prirodu i mehanizme prirode kao spasitelja iz savremene urbane krize.

Žiri će, nakon detaljnog pregleda svih pristiglih radova koji zadovoljavaju sve propozicije raspisa, odabrati jedno rješenje za dalju razradu i konačnu realizaciju u Veneciji.

V PREDMET, CILJ I KARAKTER KONKURSA

Predmet konkursa je raspis za izbor idejnog projekta koji će predstavljati Crnu Goru na XIX Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji.

Cilj konkursa je izbor idejnog projekta koji će predstavljati Crnu Goru na XIX Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji.

Prema karakteru, konkurs je opšti konkurs sa pozivom, jednostepeni i neanonimni.

Na Konkurs za izbor idejnog projekta koji će predstavljati Crnu Goru na XIX Međunarodnoj izložbi arhitekture u Veneciji, pozvani su sljedeći autori i autorski timovi:

- Marko Brajović;
- Dijana Vučinić;
- Ivan Šuković;
- Marko Stjepčević;
- Branislav Redžić i Milica Tasić.

Uz pozvane učesnike, konkurs je otvoren za sve zainteresovane autore i timove koji zadovoljavaju uslove konkursa. Svi pristigli radovi biće ravnopravni u procesu evaluacije.

VI USLOVI UČEŠĆA NA KONKURSU

Predajom predloga rješenja, učesnici konkursa prihvataju sve uslove konkursa. Ispunjenje konkursnih uslova je elementarna osnova za dalju evaluaciju predatog predloga rješenja. Uslovi učešća na konkursu su sljedeći:

- Na konkursu mogu da učestvuju pojedinci ili timovi;
- Svaki pojedinac (u timu ili van njega) na ovom konkursu može da učestvuje samo sa jednim predlogom rješenja;
- Ukoliko je učesnik konkursa autorski tim, neophodno je da bude sastavljen od profesionalaca iz različitih disciplina, a da obavezno u svom sastavu ima i arhitektu;
- Ukoliko je učesnik konkursa autorski tim, neophodno je da jedan od članova tima ima državljanstvo Crne Gore;
- Ukoliko je učesnik konkursa pojedinac, neophodno je da bude arhitekta, sa državljanstvom Crne Gore;
- Ugovor za realizaciju projekta sa izabranim nacionalnim predstavnikom na Bijenalu arhitekture, kao i svi pravno-formalni poslovi vezani za učešće Crne Gore na Bijenalu arhitekture, odvijaće se preko pravnog ili fizičkog lica u zavisnosti od toga da li je učesnik konkursa pravno lice, fizičko lice ili grupa fizičkih lica. Autorski tim koji se sastoji od fizičkih lica dužan je da imenuje jednog od članova autorskog tima na čije ime će se izvršiti uplata (detaljne informacije su u prilogu Raspisa - Obrazac Izjave za pravno i fizičko lice).

Za realizaciju nacionalnog paviljona, ukupni trošak razvoja i razrade izabranog projekta, sve troškove izlagača i produkcije paviljona, predviđen je budžet od 80.000 EUR.

VII SADRŽAJ I DOSTAVA KONKURSNOG RADA

Sadržaj konkursnog rada u vidu predloga rješenja za konkursni zadatak je potrebno pripremiti u formi jedinstvenog PDF dokumenta, A3 formata, rezolucije 150 dpi, maksimalnog broja stranica 10 (deset), maksimalne težine 100 (sto) MB. Predlog rješenja treba da sadrži:

- Naslovnu stranu sa informacijama o: Raspisivaču konkursa, nazivu konkursa, naslovu predloga rješenja i imenima autora/autorskog tima koji rješenje predlaže;
- Kratke biografije i relevantne reference autora/autorskog tima, sa jasnom naznakom ko je odgovorni predstavnik tima;
- Potvrdu o državljanstvu autora ili jednog od članova autorskog tima;
- Grafički i narativni prikaz koncepta projekta, plana realizacije i detaljno osmišljenog budžeta.

Potrebno je da narativni dio projekta sadrži opis projekta do 1200 riječi, sa jasno definisanim stavom prema temi i zadatku konkursa, te sa koncizno i nedvosmisleno opisanim načinom realizacije projekta i sadržajem izložbe.

Grafički dio projekta sadrži sve tehničke crteže neophodne za razumijevanje predložene postavke u paviljonu, kao i priloge koji ukazuju na vizuelne kvalitete postavke, na način i u tehnici koja odgovara autorima predloga rješenja.

Konkursni rad se predaje elektronski, slanjem mejla na adresu: bijenale2025@hotmail.com i to isključivo kao link, generisan preko platforme Wetransfer, na koju je fajl podignut. U tijelu mejla je potrebno navesti koji tim šalje rad, uz link za preuzimanje rada.

Krajnji rok za predaju konkursnog rada je 10. februar 2025. godine u 14h (CET).

Postupku evaluacije od strane žirija podliježu isključivo blagovremeno pristigli radovi koji ispunjavaju uslove konkursa.

VIII KRITERIJUMI ZA EVALUACIJU I ODABIR PREDLOŽENIH REŠENJA

Kriterijumi za evaluaciju pristiglih rješenja koja ispunjavaju propozicije konkursa su sljedeći:

- Kvalitet autorskog predloga rješenja;
- Kvalitet odgovora na zadatkom konkursa definisanu temu;
- Originalnost u odabiru prostornog fenomena razrađenog rješenjem;
- Kreativnost u pristupu razrade odabranog prostornog fenomena;
- Jasnoća i čitljivost koncepta predloženog rješenja;
- Kvalitet ukupne prezentacije;
- Racionalnost predloženog rješenja;
- Racionalnost i detaljnost budžeta predloženog rješenja, te uklopljenost u ukupne budžetom predviđene okvire.

IX ŽIRI

Žiri konkursa za izbor idejnog projekta koji će predstavljati Crnu Goru na ovogodišnjem Bijenalu arhitekture čine:

1. **Mirjana Đurišić**, komesarka nastupa Crne Gore na Bijenalu arhitekture;
2. **Dr Miljana Zeković**, kustoskinja nastupa Crne Gore na Bijenalu arhitekture;
3. **Dr Veljko Radulović**, profesor na Arhitektonskom fakultetu u Podgorici, Univerzitet Crne Gore;
4. **Tamara Marović**, M.Arch., članica kreativnog tima nastupa Crne Gore na Bijenalu arhitekture;
5. **Maja Radonjić**, M.Arch., članica kreativnog tima nastupa Crne Gore na Bijenalu arhitekture.

X AUTORSKA PRAVA

Autor/autorski tim konkursnog rješenje je nosilac autorskih prava. Odnosi između koautora unutar autorskog tima regulišu se međusobnim dogovorom. Smatara se da je svaki autorski tim koji učestvuje na ovom konkursu saglasan da Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Crne Gore kao Raspisivač ovog konkursa može neopozivo i bez naknade da koriste konkursni rad i materijal u svrhu promocije nacionalne izložbe Crne Gore u Veneciji 2025. godine, uz priznavanje autorstva autorima konkursnog rješenja.

XI REALIZACIJA IZABRANOG RJEŠENJA

Konkursom odabrani idejni projekat predstavljaće polazište za dalji razvoj i razradu postavke kojom će Crna Gora biti predstavljena na predstojećem Bijenalu Arhitekture.

Opredijeljena finansijska sredstva za razvoj i razradu projekta, realizaciju i produkciju postavke u Veneciji su, kako je prethodno navedeno, 80.000,00 EUR. U sklopu konkursnog rada, autori daju detaljno razvijen budžet projekta, koji u okviru ovog datog iznosa obuhvata sledeće:

- Troškove razrade projekta i pripremu materijala koji predstavlja sadržaj postavke (svi honorari autora i saradnika, izvođača i nadzora, sav materijal koji ulazi u sastav postavke);
- Troškove realizacije izložbe u Veneciji (sav transport u oba smjera Crna Gora - Italija), sva oprema za postavku, troškovi izrade, postavljanja, montaže i demontaže - uklanjanje otpada i ostalo);
- Sve troškove transporta izlagača do i od Venecije, za potrebe realizacije postavke u paviljonu Crne Gore (montaže i demontaže), kao i za potrebe prisustva za vrijeme otvaranja paviljona;
- Troškove smještaja izlagača i produkcijskog tima u Veneciji, tokom realizacije postavke u paviljonu Crne Gore (montaže i demontaže), kao i tokom prisustva otvaranju paviljona.

Ovaj budžet ne pokriva sljedeće troškove:

- Troškove najma paviljona u Veneciji;
- Troškove obezbjeđivanja i dežurstava u paviljonu;
- Troškove izrade kataloga i ostalog promotivnog materijala;
- Troškove svečanog otvaranja paviljona u Veneciji;
- Troškove eventualnih pratećih događaja promotivnog karaktera u paviljonu;
- Troškove kustosa i komesara nastupa.

XII PRAVA I OBAVEZE AUTORA ODABRANOG RJEŠENJA

Prava i obaveze autora konkursnog rada izabranog za nacionalnog predstavnika Crne Gore na XIX Bijenalu arhitekture biće detaljno uređena Ugovorom o realizaciji projekta sa nadležnim Ministarstvom. Komunikacija između Raspisivača konkursa i, kasnije, paviljona u Veneciji teći će isključivo preko jedne kontakt osobe koju autorski tim zaduži za ovu vrstu komunikacije. Obaveza je nacionalnog predstavnika da se uklopi u budžetom i rokovima definisane okvire, kao i da poštuje sve uslove iz Ugovora potpisanog sa Raspisivačem. Takođe, Nacionalni predstavnik je, prilikom razvoja i razrade projekta nakon ovog konkursa, u obavezi da ispuni sljedeće:

- Da bude u kontinualnoj komunikaciji sa kustosom nastupa i da uvaži mišljenje i savjet kustosa i komesara nastupa;
- Izradi svu potrebnu projektno-tehničku dokumentaciju vezanu za projekat;
- Prati i učestvuje u realizaciji postavke u paviljonu u Veneciji (montaža i demontaža postavke);
- Učestvuje u izradi dizajna i vizuelnih komunikacija koje će pratiti projekat i sve pripadajuće formate reprezentacije Crne Gore u Veneciji (materijal za medije, katalog, veb-sajt, video-projekcije, brendiranje paviljona i sl.);
- Učestvuje u medijskoj kampanji i promotivnim događajima vezanim za nastup Crne Gore na Bijenalu;
- Učestvuje i doprinosi svim dodatnim formatima koji se pokažu kao neophodni tokom realizacije procesa koji je predmet Ugovora.

XIII KONKURSNI ROKOVI

- **21.01.2025. godine** - Objavljivanje Konkursa na zvaničnom portalu Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine;
- **24.01.2024. godine** - Rok za postavljanje pitanja;
- **27.01.2024. godine** - Objavljivanje odgovora na pitanja učesnika na zvaničnom portalu Ministarstva;
- **10.02.2025. godine** - Rok za predaju konkursnih rešenja (14h CET);
- **14.02.2025. godine** - Rok za donošenje odluke Žirija i obavještenje o odluci.

Svi ostali rokovi od važnosti za razradu i realizaciju projekta biće definisani Ugovorom o realizaciji između Ministarstva i izabranog nacionalnog predstavnika.

XIV PRILOZI

- Informacije o izložbenom prostoru (PDF format);
- DWG fajl sa osnovom izložbenog prostora;
- Obrazac Izjave za pravna i fizička lica.

Napomena: Postojeći zid, prikazan na fotografijama, koji trenutno dijeli galerijski prostor na dva segmenta, može se ukloniti ili zadržati, u zavisnosti od rješenja predloženog u okviru konkursa.

XV ZAVRŠNE ODREDBE

Rezultati, završni Izvještaj konkursnog žirija i obrazloženje odluke konkursnog žirija biće objavljeni na zvaničnom portalu Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Crne Gore.

Eventualni sporovi koji proisteknu iz ovog konkursa rješavaće se sporazumno, a ukoliko to ne bude moguće riješiće ih Sud nadležan za Raspisivača konkursa.

U Podgorici, 21. januara 2025. godine